

2019/1. Dönem Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı
Vergi Tekniği
5 Mayıs 2019 Pazar – 16.00 (Sınav Süresi 2 Saat)

Soru 1- 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 153/A maddesinde yer alan teminat uygulamasını anlatınız. (20 puan)

Soru 2- Mükelleflerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan haklarını sayarak kısaca açıklayınız. (20 puan)

Soru 3- 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan uzlaşma ve cezada indirim müesseseleri ile ilgili olarak;

a) Tarhiyat öncesi uzlaşma ve tarhiyat sonrası uzlaşmanın konusu ve kapsamını karşılaştırarak açıklayınız. (5 puan)

b) Uzlaşma sonucunda düzenlenecek tutanak türlerini ve sonuçlarını kısaca açıklayınız. (5 puan)

c) Mükellefler tarafından yasal süresinden sonra verilen beyannameler ile pişmanlık talepli olarak kabul edilen ancak şartların ihlali nedeniyle kanuni süresinden sonra verilen beyanname olarak işleme tabi tutulan beyannameler üzerinden tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen vergilere ilişkin olarak kesilen vergi ziyai ve usulsüzlük cezalarının uzlaşma hükümleri karşısındaki durumunu değerlendiriniz. (5 puan)

d) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan kaçakçılık fiilleri nedeni ile kesilen vergi ziyai cezası için “ceza indirmi” hükümlerinden faydalananın faydalansılamayacağını gerekçeli ile birlikte değerlendiriniz. (5 puan)

Soru 4- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde;

a) İzaha davet uygulamasını anlatınız. Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen izaha davet kapsamına giren konulardan en az on tanesini yazınız. (10 puan)

b) Mükellef hakkında belirli bir konuda yapılan tespit üzerine “vergi incelemesi” yapılması veya “izaha davet” uygulamasından faydalana yontemlerinden hangisini tercih edersiniz? Neden? (5 puan)

c) Izaha davet uygulamasında, mükellefler tarafından hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi sonrasında %20 oranında kesilecek vergi ziyai cezası için uzlaşma talep etmek mümkün müdür? Neden? (5 puan)

Soru 5- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda düzenlenen yasak ve cezaları kısaca açıklayınız. (20 puan)

2019/1. Dönem Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı
Vergi Tekniği
5 Mayıs 2019 Pazar – 16.00 (**Sınav Süresi 2 Saat**)

SINAV KOMİSYONU CEVAPLARI

**Cevap 1 – 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 153/A maddesinde yer alan teminat uygulamasını anlatınız.
(20 puan)**

VUK/153 - Teminat uygulaması (Detaylı bilgi 478 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde)

Başkaca bir ticari, zirai ve mesleki faaliyeti olmadığı halde münhasıran sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirdiğinin vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenen rapor ile tespit edilmesi ve mükellefiyet kaydının devamına gerek görülmediğinin raporda belirtilmesi üzerine işi bırakmış addolunan ve mükellefiyet kayıtları vergi dairesince terkin edilenlerden, serbest meslek erbabının, şahıs işletmelerinde işletme sahibinin, adı ortaklıklarda ortaklardan her birinin, ticaret şirketlerinde; şirketin, kanuni temsilcilerinin, yönetim kurulu üyelerinin, şirket sermayesinin asgari % 10'una sahip olan gerçek veya tüzel kişilerin ya da bunların asgari % 10 ortağı olduğu veya yönetiminde bulundukları teşebbüslerin, tüzel kişiliği olmayan teşekkülerde bunları idare edenlerin veya düzenlenen raporda fiillerin işlenmesinde bilfil bulundukları tespit edilenlerin işe başlama bildiriminin alınması halinde, bunlar adına mükellefiyet tesis edilebilmesi için işe başlama bildiriminde bulunanların ve mükellefiyeti terkin edilenlerin tüm vergi borçlarının ödenmiş ve 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan nev'iden 75.000 Türk Lirasından (504 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 1.1.2019'dan itibaren 120.000 -TL) ve düzenlenmiş olan sahte belgelerde yer alan toplam tutarın % 10'undan az olmamak üzere teminat verilmiş olması şarttır.

Birinci fıkarda sayılanların ortağı oldukları adı ortaklıkların, kanuni temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, şirket sermayesinin asgari % 10'una sahip oldukları ticaret şirketlerinin veya idare etkileri tüzel kişiliği olmayan teşekkülerin işe başlama bildiriminde bulunması halinde de birinci fıkra hükmü uygulanır.

Birinci fıkarda sayılanların, mükellefiyeti bulunan adı ortaklık, ticaret şirketleri ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülerin kanuni temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, idarecisi, asgari % 10 ortağı olması, bunları devralması, kısmen veya tamamen bunlara devrolunması halinde, keyfiyetin vergi dairesinin ittilâına girdiği tarihten itibaren bir ay içinde birinci fıkarda yer alan şartların yerine getirilmesi bu mükelleflerden yazılı olarak istenir. Otuz günlük süre içinde şartların yerine getirilmemesi ve sayılan kişilerin statülerinin devam ettirilmesi halinde, istenilen teminat tutarı verilen sürenin son günü vade tarihi olarak kabul edilmek suretiyle mükellef adına teminat alacağı olarak tahakkuk ettirilir. Tahakkuk ettirilen teminat alacağı, gecikme zammı tatbik edilerek mükelleften, birinci fıkarda sayılan kişilerin teminat isteme tarihi itibarıyla tahakkuk etmiş tüm vergi borçları ise mükellef müşterek ve müteselsil sorumlu olmak üzere, bu kişilerden 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsil edilir.

Birinci fıkarda sayılanlar hariç olmak üzere, 359 uncu maddede yer alan sahte belge düzenleme fiilini işledikleri vergi incelemesine yetkili olanlarca mükellef hakkında yapılan inceleme neticesinde düzenlenen raporla tespit edilenlerden bu durumları kesinleşenlerin, keyfiyetin vergi dairesinin ittilâına girdiği tarihten itibaren bir ay içinde 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan nev'iden 75.000 Türk Lirasından ve düzenlenmiş olan sahte belgelerde yer alan toplam tutarın % 10'undan az olmamak üzere yazıyla otuz gün içinde teminat göstermesi istenir. Fiil tüzel kişilik veya tüzel kişiliği olmayan teşekkül bünyesinde işlenmişse teminat bunlardan istenir. Verilen sürede şartların yerine getirilmemesi halinde, istenilen teminat tutarı verilen sürenin son günü vade tarihi olarak kabul edilmek suretiyle mükellef adına teminat alacağı olarak tahakkuk ettirilir. Tahakkuk ettirilen teminat alacağı, mükelleften 6183 sayılı Kanun uyarınca gecikme zammı tatbik edilerek takip ve tahsil edilir.

3568 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan meslek mensuplarından bu maddenin birinci fıkrasında sayılan haller dolayısıyla mükellefiyeti terkin edilenlerin bu fiillerine iştirak ettiği inceleme raporuyla tespit edilenler ve bu durumu kesinleşenler hakkında üç yıl süreyle geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası uygulanır. Bu cezanın uygulanmasında 3568 sayılı Kanunda yer alan usuller tatlık edilir. Sürenin sonunda, meslek mensubunun tekrar faaliyete başlamak istemesi halinde kendisinden bir ay içinde 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan nev'iden 75.000 (504 sıra nolu VUKGT ile 2019 yılı için 120.000.-TL) Türk Lirasından ve düzenlenmiş olan sahte belgelerde yer alan toplam tutarın % 10'undan az olmamak üzere yazıla teminat istenir. Verilen sürede teminatın gösterilmemesi halinde dördüncü fikranın ilgili hükmüne göre işlem yapılır.

3568 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan meslek mensuplarından dördüncü fıkrada sayılan file iştirak ettiği inceleme raporu ile tespit edilen ve bu durumu kesinleşenlerden beşinci fıkrada yer verilen esaslar dahilinde teminat istenir. Verilen sürede teminatın gösterilmemesi halinde dördüncü fikranın ilgili hükmüne göre işlem yapılır.

Birinci, ikinci ve üçüncü fikralarda sayılan hallerde teminat alınmasını takip eden takvim yılının başından itibaren üç yıl içinde, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yaniltıcı belge kullanılması hariç 359 uncu maddede sayılan fiillerden herhangi birinin işlenmediğinin tespit edilmesi halinde; dördüncü fıkrada sayılan hallerde ise teminat alınmasını takip eden takvim yılının başından itibaren beş yıl içinde sahte veya muhteviyatı itibarıyla yaniltıcı belge kullanılması hariç 359 uncu maddede sayılan fiillerden herhangi birinin işlendiğinin tespit edilmemesi halinde alınmış olan teminat başkaca vergi borcu bulunmaması kaydıyla mükellefe iade edilir. Söz konusu fiillerin işlenmiş olduğunun tespit edilmesi halinde; fiil birinci fikra kapsamında ise mükellefiyet 160 inci maddenin üçüncü fıkrasına göre terkin edilir, terkin tarihi itibarıyla ödenmemiş vergi borçları ile işlenmiş olan fiillerden doğan vergi borcu alınan teminattan mahsup edilir, artan tutar mükellefe iade edilir. Fiil dördüncü fikra kapsamında ise vergi borçları ile işlenen fiilden doğan vergi borçları teminattan mahsup edilir, ayrıca mükelleften mezkûr fikra hükmünce yeniden teminat istenir. Verilen sürede teminatın gösterilmemesi halinde dördüncü fikranın ilgili hükmüne göre işlem yapılır.

Beşinci ve altıncı fikralarda belirtilen hallerde, teminat alınmasını takip eden takvim yılının başından itibaren beş yıl içinde mezkûr fikralarda yer alan fiillerin işlendiğinin veya bu fiillere iştirak edildiğinin tespit edilmemiş olması halinde alınmış olan teminat başkaca vergi borcu bulunmaması durumunda meslek mensubuna iade edilir. Söz konusu fiillerin işlendiğinin veya bunlara iştirak edildiğinin tespit edilmesi halinde, fiil beşinci fikra kapsamında ise meslek mensubu hakkında meslekten çıkarma cezası uygulanır. Bu cezanın uygulanmasında 3568 sayılı Kanunda yer alan usuller tatlık edilir. Fiil altıncı fikra kapsamında ise mezkûr fikra uyarınca işlem tesis edilir.

Bu madde uyarınca teminat alınan mükelleflerin, teminatın alındığı tarihten sonra tahakkuk eden ve süresinde ödenmeyen vergi borçlarının tutarı alınan teminat tutarının %10'unu aşması halinde, teminat paraya çevrilerek 6183 sayılı Kanunun 47 nci maddesi uyarınca mükellefin borçlarına mahsup edilir ve mükelleften teminat tutarının tamamlanması istenir. Teminatın tamamlanmaması halinde dördüncü fikranın ilgili hükmüne göre işlem yapılır.

Bu madde hükümlerine göre istenecek teminat tutarı; düzenlenmiş olan sahte belgelerde yer alan tutarların toplamı, faaliyet alanı, mükellefin hukuki statüsü, faaliyette bulunulan il veya bölge, vergi borcu toplamı, fiilin tekrar edip etmediği gibi kıstaslar esas alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre, vergi dairesi müdürlüğünün yazılı talebine istinaden defterdar ve/veya vergi dairesi başkanı tarafından tayin edilir.

Birinci fıkrada sayılanlar ile sahte veya muhteviyatı itibarıyla yaniltıcı belge kullanılması hariç 359 uncu maddede sayılan fiilleri işleyenler Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre duyurulur. Bu

kapsamda yapılan duyurular vergi mahremiyetinin ihlâli sayılmaz. Fiil tüzel kişilik veya tüzel kişiliği olmayan teşekkül bünyesinde işlenmişse, bunlar da duyurulur.

Cevap 2 – Mükelleflerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan haklarını sayarak kısaca açıklayınız. (20 puan)

Mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması sırasında karşılaştıkları özel durumlar ve işlemler ile ilgili olarak sahip oldukları haklardır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan haklar genel olarak aşağıdaki gibidir.

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN MÜKELLEF HAKLARI

1. Vergi Mahremiyeti Hakkı (VUK/5)
2. Vergi Ödeme Hakkı (VUK/110-111)
3. İadesi Gereken Vergilere Faiz Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (VUK/112)
4. Verginin Terkini (VUK/115)
5. Düzeltme Talebi Hakkı (VUK/122)
6. Şikayet Yolu İle Müracaat Hakkı (VUK/124)
7. İmha Edilmesi Gereken Mallar (VUK/278-A)
8. Amortisman Ayırmada Azalan Bakiyeler Usulünü Seçebilme Hakkı (VUK/Mük-315)
9. İzaha Davet Sonucunda İzahta Bulunma Hakkı (VUK/370)
10. Pişmanlık Hakkı (VUK/371)
11. Cezalarda İndirim Hakkı (VUK/376)
12. Uzlaşma Hakkı (VUK/Ek 1-11)
13. Dava hakkı (VUK/377)
14. Özelge Talep Hakkı (VUK/413)
15. Vergi İncelemesi Sırasındaki Haklar
 - Defter ve belgelerini ibraz etmek için ek süre isteme hakkı (VUK 17)
 - Fiili envanterin yapılmasının gerektirdiği giderlerin kendisine ödenmesini isteme hakkı (VUK 134)
 - Vergi inceleme elemanın kimliğini görme hakkı (VUK/136)
 - İncelemenin mükellefin işyerinde yapılmasını isteme hakkı (VUK /139)
 - Zorunlu sebepler nedeniyle incelemenin dairede yapılmasını isteme hakkı (VUK/139)
 - İnceleme konusunu ve kapsamını öğrenme hakkı (VUK/140)
 - İncelemenin kanunda belirtilen sürelerde bitirilmesini isteme hakkı (VUK/140)
 - Vergi inceleme raporlarının mevzuata (Vergi kanunlarıyla ilgili Cumhurbaşkanı kararı, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere) uygun olmasını isteme hakkı (VUK /140)
 - İşyerinde yapılan incelemelerde resmi mesai saatleri dışında inceleme yapılmamasını isteme hakkı (VUK madde 140)
 - İncelemenin işyerinin faaliyetini engellememesini isteme hakkı (VUK/140)
 - Vergi incelemesinin bittiğine ilişkin resmi bir yazısı isteme hakkı (VUK/140)
 - Tutanaktan bir nüsha alma hakkı (VUK/141)
 - Hakkında yapılan ihbarın doğru çıkmaması sonucunda muhbırın adını isteme hakkı (VUK/142)
 - El konulmuş defter ve vesikalardan faydalananma hakkı (VUK/144)
 - Süresi gelen beyannamelerini verebilmek için muhafaza altındaki defter ve belgelerini isteme hakkı (VUK/144)
 - Vergi inceleme tutanaklarına itiraz ve görüşlerinin yazılmasını isteme hakkı (VUK/145)
 - Kayıtların işlenmesi için ek süre isteme hakkı (VUK/146)
 - Kayıtlarını yeniden tasdik ettireceği bir deftere veya iade edilen defterine işleme hakkı (VUK/146)

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN MÜKELLEF HAKLARI

1 - Vergi Mahremiyeti Hakkı: (VUK/5)

Vergi ile ilgili gizlilik kavramı, vergi uygulamasında görev alan memurların görevlerini ifa ederlerken mükelleflerin şahısları, ailevi durumları, servetleri, faaliyetleri ve faaliyet alanları, gelir durumları, meslek sırları ve benzeri durumlarıyla ilgili olarak öğrendikleri bilgilerin açıklanmaması ve kendileri ile üçüncü kişilerin kullanımına sunulmamasıdır.

2 - Vergi Ödeme Hakkı (VUK/110-111)

Vergi borcu, mükellefin bu bakımdan bağlı olduğu vergi dairesine ödenir. Mükellef vergi borcunu vergi dairesinin bulunduğu belediye sınırlarının dışındaki vergi dairelerine de yatırabilir. Bu takdirde ödemenin hangi vergi dairesi hesabına yapıldığının bildirilmesi şarttır.

3 - İadesi Gereken Vergilere Faiz Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (VUK/112)

Fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergiler, fazla veya yersiz tahsilatın mükelleften kaynaklanması halinde düzeltmeye dair müracaat tarihi, diğer hallerde verginin tahsili tarihinden düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar geçen süre için aynı dönemde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz ile birlikte, 120 nci madde hükümlerine göre mükellefe red ve iade edilir.

Vergi kanunları uyarınca iadesi gereken vergilerin, ilgili mevzuatı gereğince mükellef tarafından tamamlanması gereken bilgi ve belgelerin tamamlandığı tarihi takip eden üç ay içinde iade edilmemesi halinde, bu tutarlara üç aylık sürenin sonundan itibaren düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar geçen süre için aynı dönemde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz, 120 nci madde hükümlerine göre red ve iadesi gereken vergi ile birlikte mükellefe ödenir.

İhtirazi kayıtla beyan edilip ödendikten sonra yargı kararına göre iade edilip yine yargı kararı uyarınca tahsili gereken vergilere, iade tarihinden yargı kararının vergi dairesine tebliği tarihine kadar geçen süre için bu maddede yer alan esaslar dahilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında gecikme faizi hesaplanır.

4 - Verginin Terkinini Talep Etme Hakkı (VUK/115)

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzir hayvan ve haşârat istilası ve bunlara benzer âfetler yüzünden:

1. Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları;
 2. Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin, âfete mâruz arazi için zararın tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla ait olarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları;
- Maliye Bakanlığınca zararla mütenasip olmak üzere, kısmen veya tamamen terkin olunur.

5 - Düzeltme Talebi Hakkı: (VUK/122)

Mükellefler, vergi muamelelerindeki hataların düzeltilmesini vergi dairesinden yazı ile isteyebilirler. Bunların posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir.

6 - Şikayet Yolu İle Müracaat Hakkı: (VUK/124)

Vergi Usul Kanununun 124 üncü maddesi gereğince vergi mahkemesinde dava açma süresi geçtikten sonra yaptıkları düzeltme talepleri reddolunan mükellefler, şikayet yolu ile Maliye Bakanlığına müracaat

edebilirler. Burada da talepleri reddolunanlar, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu gereği; söz konusu idari eylemi Vergi Mahkemeleri nezdinde dava konusu yapabilirler.

7 - İmha edilmesi gereken mallar (VUK/278-A)

Bozulma, çürüme veya son kullanma tarihinin geçmesi gibi nedenlerle imha edilmesi gereken emtia, bu mahiyetteki imha işlemleri süreklilik arz eden mükelleflerin başvurularına istinaden, bu Kanunun 267 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü bendindeki usulle mukayyet olmaksızın, Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen usul çerçevesinde ve tayin olunan imha oranı dikkate alınmak suretiyle değerlendirilebilir.

8 - Amortisman ayırmada Azalan Bakiyeler Usulünü Seçebilme Hakkı (VUK/Mük-315)

Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerden dileyenler, amortismana tabi iktisadi değerlerini, azalan bakiyeler üzerinden amortisman usulü ile yok edebilirler.

9 - Izaha Davet Uygulamasından Faydalananma Hakkı (VUK/370)

VUK 370. madde kapsamına giren konularda izaha davet edilmesi talep etme hakkı

10 - Pişmanlık Hakkı: (VUK/371)

Vergi Usul Kanununun 371 inci maddesinde düzenlenen “pişmanlık ve ıslah” müessesesi ile beyana dayanan vergilerde vergi kanunlarına aykırı davranışları kendiliğinden bir dilekçe ile ilgili makamlara haber veren ve belirlenen şartlarda ödeyen mükelleflere vergi kaybına bağlı suçlara ilişkin cezalardan (vergi zayıflığı ve kaçakçılık) kurtulma hakkı verilmiştir.

11 - Cezalarda İndirim Hakkı: (VUK/376)

İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aşağıda gösterilen indirimlerden arta kalan vergi zayıflığı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse:

1. Vergi zayıflığı cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,
 2. Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezasının yarısı;
- İndirilir.

12 - Uzlaşma Hakkı: (VUK Ek 1-11)

Uzlaşma, mükelleflerin adlarına yapılan tarhiyatı yargıya intikal ettirmeden önce, vergi idaresi ile tahakkuk edecek vergi ve ceza hususunda anlaşmak için başvurabilecekleri idari bir çözüm yoludur. (Tarhiyat Öncesi Uzlaşma – Tarhiyat Sonrası Uzlaşma)

13 - Dava hakkı (VUK/377)

Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara karşı vergi mahkemesinde dava açabilirler. Vergi dairesi tadilat ve takdir komisyonlarında tahmin ve takdir olunan matrahlarla karşı vergi mahkemesinde dava açabilir.

14 - Özelge Talep Hakkı: (VUK 413)

Vergi mükelleflerinin, kendi vergi durumlarıyla ilgili ve vergi uygulamaları sırasında açık olmayan ve tereddüde düşükleri konular hakkında Maliye Bakanlığı'ndan veya yetkili kaldırıldığı makamlardan bilgi alma hakkı Vergi Usul Kanununda düzenlenmiştir. Buna göre, yetkili makamlar kendilerinden yazı ile istenecek açıklamaları en kısa zamanda yazı (özelge veya diğer bir deyişle mukteza) veya sirküler ile yanıtlamak zorundadır.

15 - Vergi İncelemesi Sırasındaki Haklar:

- Defter ve belgelerini ibraz etmek için ek süre isteme hakkı (VUK 17)
- Fiili envanterin yapılmasının gerektirdiği giderlerin kendisine ödenmesini isteme hakkı (VUK 134)
- Vergi inceleme elemanın kimliğini görme hakkı (VUK/136)
- İncelemenin mükellefin işyerinde yapılmasını isteme hakkı (VUK /139)
- Zorunlu sebepler nedeniyle incelemenin dairede yapılmasını isteme hakkı (VUK/139)
- İnceleme konusunu ve kapsamını öğrenme hakkı (VUK/140)
- İncelemenin kanunda belirtilen sürelerde bitirilmesini isteme hakkı (VUK/140)
- Vergi inceleme raporlarının mevzuata (Vergi kanunlarıyla ilgili Cumhurbaşkanı kararı, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere) uygun olmasını isteme hakkı (VUK /140)
- İşyerinde yapılan incelemelerde resmi mesai saatleri dışında inceleme yapılmamasını isteme hakkı (VUK madde 140)
- İncelemenin işyerinin faaliyetini engellememesini isteme hakkı (VUK/140)
- Vergi incelemesinin bittiğine ilişkin resmi bir yazısı isteme hakkı (VUK/140)
- Tutanaktan bir nüsha alma hakkı (VUK/141)
- Hakkında yapılan ihbarın doğru çıkmaması sonucunda muhbırın adını isteme hakkı (VUK/142)
- El konulmuş defter ve vesikalardan faydalananma hakkı (VUK/144)
- Süresi gelen beyannamelerini verebilmek için muhafaza altındaki defter ve belgelerini isteme hakkı (VUK/144)
- Vergi inceleme tutanaklarına itiraz ve görüşlerinin yazılmasını isteme hakkı (VUK/145)
- Kayıtların işlenmesi için ek süre isteme hakkı (VUK/146)
- Kayıtlarını yeniden tasdik ettireceği bir deftere veya iade edilen defterine işleme hakkı (VUK/146)

6183 SAYILI KANUNDA YER ALAN MÜKELLEF HAKLARI

1. İhtiyati Haciz Sebebine İtiraz Edebilme Hakkı (6183/15)
2. İhtiyati Tahakkuk Sebeplerine Ve Miktarına İtiraz Edebilme Hakkı (6183/20)
3. Tahsil edilen amme alacaklarından yapılacak reddiyat sebebiyle mahsuplar (6183/23)
4. Tecil-Taksitlendirme Hakkı (6183/48)
5. Vergiye Uyumlu Mükellefler için Tecil-Taksitlendirme Hakkı (6183/48/A)
6. Ödeme Emrine İtiraz Hakkı (6183/58)
7. Haczin Kaldırılmasını Talep Etme Hakkı (6183/74-A)
8. Aciz Halinin Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (6183/75)
9. Tabii Afetler Sebebiyle Terkin (6183/105)
10. Erken Ödeme İndirimi Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (6183/Ek-1)

1. İhtiyati Haciz Sebebine İtiraz Edebilme Hakkı (6183/15)

Haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar haczin tatbiki, giyapta yapılan hacizlerde haczin tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde ihtiyati haciz sebebine itiraz edebilirler. Bu ihtilaflar itiraz komisyonlarında diğer işlere takdimen incelenir ve karara bağlanır. İtiraz komisyonlarının bu konuda verecekleri kararlar kesindir.

2. İhtiyati Tahakkuk Sebeplerine Ve Miktarına İtiraz Edebilme Hakkı (6183/20)

Haklarında ihtiyati tahakkuk üzerine ihtiyati haciz tatbik olunanlar ihtiyati tahakkuk sebeplerine ve miktarına 15inci madde gereğince itirazda bulunabilirler.

3. Tahsil edilen amme alacaklarından yapılacak reddiyat sebebiyle mahsuplar (6183/23)

Tahsil edilip de kanuni sebeplerle reddi icabeden amme alacakları, istihkak sahiplerinin reddiyatı yapacak olan amme idaresine olan muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

4. Tecil-Taksitlendirme Hakkı (6183/48)

Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatliki veya haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

5. Vergiye Uyumlu Mükellefler için Tecil-Taksitlendirme Hakkı (6183/48/A)

Devlete ait olup Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince takip edilen ve 213 sayılı Kanun kapsamına giren vergi, resim, harç ve cezalar ile bu alacaklara bağlı gecikme faizi ve gecikme zamının vadesinde ödenmesi veya haczin tatliki veya haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş olmak ve kanundaki şartları taşımak koşuluyla vadesi bir yılı geçmemiş alacaklar, Maliye Bakanınca 36 ayı geçmemek üzere faiz ve teminat alınarak tecil olunabilir.

6. Ödeme Emrine İtiraz Hakkı (6183/58)

Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımıza ugradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermesi lazımdır, aksi halde itiraz edilmemiş sayılır.

7. Haczin Kaldırılmasını Talep Etme Hakkı (6183/74-A)

Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince haczedilen mal üzerindeki hacizler aşağıdaki şartların sağlanması halinde kaldırılır.

1. Mahcuz malın bu Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde sayılan mallardan olması.
2. Mahcuz mala biçilen değer ile %10 fazlasının, ilk sırada haciz tatliki eden tahsil dairesine ödenmesi (Şu kadar ki, madde kapsamında ödenecek tutar, Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine olan ödeme zamanı gelmiş, tecil edilmiş veya muacceliyet kesbetmiş borçların toplamından fazla olamaz.).
3. Mahcuz mala ilişkin takip masraflarının ayrıca ödenmesi.
4. Hacze karşı dava açılmaması veya açılmış davalardan vazgeçilmesi.

8. Aciz Halinin Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (6183/75)

Yapılan takip sonunda, borçlunun haczi caiz mali olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borcunu karşılamadığı takdirde borçlu aciz halinde sayılır.

9. Tabii Afetler Sebebiyle Terkin (6183/105)

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzeyen afetler yüzünden zarara maruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili amme Cumhurbaşkanı karariyle kısmen veya tamamen terkin olunur. Bu madde hükmünden faydalananın için afetin vukuu tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili amme idaresine yazı ile müracaat edilmesi şarttır.

10. Erken Ödeme İndirimini Uygulanmasını Talep Etme Hakkı (6183/Ek-1)

Amme alacağıının kanuni ödeme süresinden önce ödenmesinde, aşağıda belirtilen indirim ve esaslar uygulanır:

1. Erken ödemelerde indirim, ödeme tarihinden kanuni ödeme süresinin son gününe kadar, her gün için aylık % 4 oranında uygulanır.
2. Kanuni ödeme süresinin sonunda artakalan tutarlar, erken ödeme sayılır ve diğer amme alacaklarına mahsup edilinceye kadar numaralı bende göre işlem yapılır. Nakden iadelerde indirim uygulanmaz.
3. İndirim uygulanacak sürelerin hesabında bir ay 30 gün olarak kabul edilir ve ödemeden yapıldığı gün dikkate alınmaz.

Ayrıca 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun dışında, yönetmelikler ile aşağıdaki haklar da mükelleflere tanınmıştır.

1. İnceleme konusu ile ilgili olmayan hususlara ilişkin bilgi ve belge talebinde bulunulmamasını isteme hakkı (Vergi incelemelerinde uyulacak usul ve esaslar hakkında yönetmelik 6/3)
2. Defter ve belgelerin istenmesine ilişkin yazıda, on beş günden az olmamak üzere ibraz süresinin bildirilmesini isteme hakkı (Vergi incelemelerinde uyulacak usul ve esaslar hakkında yönetmelik 12/1)
3. Taslak tutanakları gözden geçirme hakkı (Vergi incelemelerinde uyulacak usul ve esaslar hakkında yönetmelik 16/2)
4. Eleştiriyyi gerektirecek herhangi bir hususun tespit edilemediği durumda, bu durumun yazı ile bildirilmesini isteme hakkı (Vergi incelemelerinde uyulacak usul ve esaslar hakkında yönetmelik 19/5)
5. Rapor değerlendirme komisyonunca dinlenmesi (Rapor değerlendirme komisyonlarının oluşturulması ile çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik 14)
6. Rapor özetlerini görme hakkı (Rapor değerlendirme komisyonlarının oluşturulması ile çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik 19/6)
7. Mükellefin uzlaşma görüşmelerinde bağlı bulunduğu odadan bir temsilci ve meslek mensubu bulundurabilme hakkı (Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği 15)

Cevap 3 –

213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan uzlaşma ve cezada indirim müesseseleri ile ilgili olarak;

a) Tarhiyat öncesi uzlaşma ve tarhiyat sonrası uzlaşmanın konusu ve kapsamını karşılaştırarak açıklayınız. (5 puan)

Tarhiyat Öncesi Uzlaşma (VUK - Ek Madde 1)

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca yapılan vergi incelemelerine dayanılarak tarh edilecek ve Vergi Dairelerinin tarha yetkili olduğu bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin kesilecek vergi ziayı cezalarında (359 uncu maddede yazılı fiillerle vergi ziaya sebebiyet verilmesi halinde tarh edilecek vergi ve kesilecek ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilecek ceza hariç) tarhiyat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verebilir.

Tarhiyattan önce uzlaşmaya varılması halinde tutanakla tespit edilen bu husus hakkında dava açılamaz ve hiçbir mercie şikayette bulunulamaz.

Tarhiyat öncesi uzlaşmanın temin edilememiş veya uzlaşma müzakeresinde uzlaşmaya varılamamış olması halinde mükellefler veya ceza muhatabı olanlar verginin tarhinden ve cezanın kesilmesinden sonra uzlaşma talep edemezler.

Usulsüzlük ve Özel usulsüzlük cezaları tarhiyat öncesi uzlaşma kapsamı dışındadır.

İncelemenin sonuçlandığı tarihte tarh zamanaşının sona ermesine üç aydan az bir zaman kalması halinde mükellefe uzlaşma talebinde bulunup bulunmadığı sorulmaz ve uzlaşma talebinde bulunmaya davet edilmez.

İnceleme raporu, ilgili mükellef ile komisyona intikal ettirilmeden uzlaşma yapılamaz.

Tarhiyat Sonrası Uzlaşma (VUK - Ek Madde 1)

Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle (ikmalen, re'sen veya idarece salınan ve Bakanlık Vergi Dairelerinin tarha yetkili olduğu bütün vergi, resim ve harçlar) bunlara ilişkin vergi ziayı cezalarının (359 uncu maddede yazılı fiillerle vergi ziaya sebebiyet verilmesi halinde tarh edilen vergi ve kesilen ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen ceza hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, vergi ziaya sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanunun 116, 117 ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğuun veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunu ileri sürülmESİ durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir.

Usulsüzlük ve Özel usulsüzlük cezaları tarhiyat öncesi uzlaşma kapsamı dışındadır.

Tarhiyat öncesi uzlaşmanın herhangi bir nedenle temin edilememesi veya uzlaşmaya varılamaması hallerinde, mükellefler verginin tarhi ve cezanın kesilmesinden sonra tarhiyat sonrası uzlaşma talep edemezler.

Uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibariyle bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilir.

Mükellef veya adına ceza kesilen; üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit olunan hususlar hakkında dava açamaz ve hiçbir mercie şikayette bulunamaz.

Yapılan tarhiyata karşı cezada indirim veya uzlaşma hükümlerinden sadece birisinden yararlanılabilir. Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma tutanağını imzalayıcaya kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyan ederek adına salınan cezalar hakkında Kanunun 376 ncı maddesinin uygulanmasını isteyebilir.

b) Uzlaşma sonucunda düzenlenecek tutanak türlerini ve sonuçlarını kısaca açıklayınız. (5 puan)

1 - Uzlaşmanın Gerçekleşmesi Uzlaşmanın Vaki Olması (Uzlaşma Tutanağı)

Tayin edilen uzlaşma gününde yapılan uzlaşma görüşmesi sonunda uzlaşma sağlandığı takdirde komisyonun düzenleyeceği uzlaşma tutanakları kesin olup üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılamayacağı gibi hiçbir merciye şikayet de bulunulamaz.

Tutanak düzenlenir ve bir örneği mükellefe veya vekiline tebliğ edilir.

Tutanak vergi ve cezaların ödeme sürelerinden önce mükellefe tebliğ edilirse kanuni ödeme sürelerinde, ödeme süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilirse tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenir.

Mükellefler, üzerinde uzlaşılan ceza hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 376 ncı maddesi hükümlerinin kendilerine uygulanmasını talep edemezler.

Mükellef veya ceza muhatabı aynı vergi veya ceza için uzlaşma talebinden önce dava açmışsa dava, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasıından önce vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır.

2 - Uzlaşmanın Temin Edilememesi (Mükellefin İştirak etmemesi)

Uzlaşmanın temin edilememesi (Mükellef veya vekilinin uzlaşma komisyonunun davetine katılmaması, komisyon'a geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya tutanağı ihtarazzi kayıtlı imzalamak istemesi) durumunda komisyonca bu durumu belirten üç nüsha tutanak düzenlenir.

Uzlaşmanın temin edilememesi halinde, aynı vergi için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Mükellefin tarhiyat sonrası uzlaşma hakkı ortadan kalkar. Tutanak düzenlenir ve bir örneği mükellefe veya vekiline verilir.

Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma talep ettiği vergi ve vergi ziyai cezası için ancak uzlaşma temin edilemezse yargı yoluna başvurabilir.

Muhatabın bilinen en son adresine uzlaşmaya davet yazısının tebliğ edilememesi veya yazıda bildirilen yer ve tarihte uzlaşma davetine uyulmaması hallerinde uzlaşma konusunda başkaca bir işlem yapılmaz. Uzlaşma temin edilmemiş sayılır.

3 - Uzlaşmanın Gerçekleşmemesi - Uzlaşmanın Vaki Olmaması (Nihai Teklif)

Komisyon teklifinin, mükellef tarafından kabul edilmemesi nedeniyle uzlaşma gerçekleşmezse, komisyon nihai teklifini tutanağa geçirir.

Mükellefin, dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun nihai teklifini kabul ettiğini bir dilekçe ile vergi dairesine bildirmesi halinde bu tarih itibarıyle uzlaşma gerçekleşmiş sayılır ve buna göre işlem tesis edilir.

Mükellef vergi/ceza ibbarnamelerinin kendisine tebliğ tarihini takip eden 30 gün içinde yetkili vergi mahkemesinde dava açabilir.

Mükellef, 30 günlük dava açma süresi içinde cezalarda indirim hükmünden yararlanabilir.

Müddeti içinde uzlaşma talebinde bulunan mükellef veya ceza muhatabı uzlaşma talep ettiği vergi veya ceza için, ancak uzlaşma vaki olmadığı takdirde dava açma yoluna gidebilir.

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde mükellef veya ceza muhatabı; tarhedilen vergiye veya kesilen cezaya, uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağın kendisine tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili vergi mahkemesi nezdinde dava açabilir. Bu takdirde, dava açma müddeti bitmiş veya 15 günden az kalmış ise bu müddet tutanağın tebliği tarihinden itibaren 15 gün olarak uzar.

4 - Uzlaşmanın Ertelenmesi

Tarhiyat öncesinde uzlaşmalarda; belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra mükellefin herhangi bir mücbir sebeple toplantıya katılamayacak olması veya komisyonun herhangi bir nedenle toplanamaması hallerinde uzlaşma görüşmesi ya aynı gün ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir.

Tarhiyat sonrası uzlaşma müzakeresinin belirlenen günde sonuçlandırılamaması veya daha ayrıntılı bir inceleme ya da araştırma yapılmasını gerektirmesi halinde uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen yada sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir. Bu durum komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanan bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak uzlaşma dosyasında saklanır.

c) Mükellefler tarafından yasal süresinden sonra verilen beyannameler ile pişmanlık talepli olarak kabul edilen ancak şartların ihlali nedeniyle kanuni süresinden sonra verilen beyanname olarak işleme tabi tutulan beyannameler üzerinden tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen vergilere ilişkin olarak kesilen vergi ziyai ve usulsüzlük cezalarının uzlaşma hükümleri karşısındaki durumunu değerlendiriniz. (5 puan)

Vergi incelemesine başlanmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 344. maddesinin 3. fıkrası gereğince kesilecek vergi ziyai cezası yüzde elli (%50) oranında uygulanır.

Uygulanacak bu ceza üzerinden tarhiyat sonrası uzlaşma talep edilmesi mümkünür. Tarhiyat yapıldığından bu vergi ziyai cezası için tarhiyat öncesi uzlaşma talep edilmesi mümkün değildir.

Kesilecek usulsüzlük cezaları hem tarhiyat öncesi hem de tarhiyat sonrası uzlaşma kapsamına girmeden uzlaşma hükümlerinden faydalansılamaz. Ancak Vergi Usul Kanununun 376. maddesi uyarınca indirim talep edilebilir.

Pişmanlık talepli olarak kabul edilen ancak şartların ihlali nedeniyle kanuni süresinden sonra verilen beyanname olarak işleme tabi tutulan beyannameler üzerinden tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen vergilere ilişkin olarak kesilen “vergi ziyai cezaları” tarhiyat sonrası uzlaşma kapsamına girer ancak kesilecek usulsüzlük cezaları hem tarhiyat öncesi hem de tarhiyat sonrası uzlaşma kapsamına girmeden uzlaşma hükümlerinden faydalansılamaz. Ancak Vergi Usul Kanununun 376. maddesi uyarınca indirim talep edilebilir.

d) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan kaçakçılık fiilleri nedeni ile kesilen vergi ziyai cezası için “ceza indirimi” hükümlerinden faydalansılp faydalansılamayacağını gerekçeleri ile birlikte değerlendiriniz. (5 puan)

213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Vergi Ziyai, Usulsüzlük ve Özel Usulsüzlük Cezalarında İndirme “ başlıklı 376. Maddesinde;

“İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aşağıda gösterilen indirimlerden arta kalan vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu ihbarnamele rin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse:

- 1. Vergi ziyai cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,**
- 2. Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezasının yarısı;**

İndirilir.

Mükellef veya vergi sorumlusu ödeyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezasını yazılı süre içinde ödemez veya dava konusu yaparsa bu madde hükmünden faydalansılmaz.

Yukarıdaki hükümler vergi aslina tabi olmaksızın kesilen usulsüzlük cezaları hakkında da uygulanır.”

Hükümleri yer almaktı olup, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan kaçakçılık fiilleri nedeni ile kesilen vergi ziyai cezasının bu maddenin kapsamı dışında kaldığına ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısı ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan kaçakçılık fiilleri nedeni ile kesilen vergi ziyai cezası için Vergi Usul Kanununun bahse konu 376. maddesi çerçevesinde ceza indirimi hükümlerinden faydalansılması mümkün bulunmaktadır.

Cevap 4 –

a) İzaha davet uygulamasını anlatınız. Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen izaha davet kapsamına giren konulardan en az on tanesini yazınız. (10 puan)

İzaha davet Vergi Usul Kanununun 370. maddesinde düzenlenmiş bir uygulamadır.

Vergi mükellefiyetine ilişkin yükümlülük ve ödevlerin tam olarak yerine getirilmesi amacıyla ve vergi kanunlarının verdiği yetkiler çerçevesinde vergi idaresi, kamu idare ve müesseselerinden, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilerden çeşitli bilgiler toplamakta, yine bu amaç doğrultusunda mükellefler nezdinde inceleme ve denetimler yapmaktadır.

Yapılan bu inceleme ve denetimler neticesinde vergi ziyai tespit edilmesi halinde, mükellefler cezai tarhiyata muhatap olabilmektedir. Ancak, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu sağlamaya yönelik vergi incelemesi başta olmak üzere idarece gerçekleştirilen işlemler, süreci uzatabilmekte, bu da vergiye uyum maliyetlerini artırın bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 370 inci maddesi "İzaha davet" başlığı altında yeniden düzenlenerek vergi sistemimizde yeni bir müessese ihdas edilmiştir.

İzaha davet müessesesi, verginin ziyaaya uğradığına delalet eden emareler bulunduğuna dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitlerle ilgili olarak aynı merciler tarafından mükelleflerden açıklama talep edilmesi olup, bu müessese, yapılan değerlendirmeler sonucunda vergi ziyaaya sebebiyet vermediği anlaşılan mükelleflerin konuya ilgili vergi incelemesine veya takdire sevk edilmesini önlemekte, vergi ziyaaya sebebiyet verildiği durumlarda ise belirli şartlar dahilinde indirimli ceza uygulanmak suretiyle mükellefleri daha ağır müeyyidelerden korumaktadır.

Getirilen bu düzenleme ile İdare ve mükellefler arasındaki uyuşmazlıkların azaltılması, İdarenin zamanını daha etkin ve verimli alanlara hasretmesi, olayların gerçek mahiyetinin tespit edilmesine mükelleflerce daha çok katkıda bulunulması ve bu sayede vergiye gönüllü uyumun artırılması amaçlanmaktadır.

İzaha davetin şartları

1 - Yetkili merciler tarafından verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğuna dair ön tespitin yapılmış olması gerekmektedir. Ön tespit öncesinde aşağıdaki şartlar bulunmalıdır.

- Ön tespitin ilgili olduğu konuya ilişkin olarak vergi incelemesine başlanılmamış olması,
- Ön tespitin ilgili olduğu konuya ilişkin olarak takdir komisyonuna sevk işleminin yapılmamış olması,
- Ön tespitle ilgili konu hakkında, tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması,

2 - Ön Tespitin, izaha daveti yapacak ve kendisine yapılan izahı değerlendirmeye tabi tutarak izahın konusu ile ilgili nihai karar verecek olan Gelir İdaresi Başkanlığı veya Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde kurulan komisyon (İzah Değerlendirme Komisyonu) tarafından yapılması gerekmektedir.

- Vergi dairesi başkanlıklarında oluşturulacak komisyon, vergi dairesi başkanı veya grup müdürenin başkanlığında, vergi dairesi müdürlерinden veya müdürlerden, defterdarlıklarda oluşturulacak komisyon, defterdar veya defterdar yardımcısının başkanlığında, gelir müdürü ile vergi dairesi müdüreninden olmak üzere toplam üç kişiden oluşur.
- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığında ve Başkanlıkça uygun görülen Grup Başkanlıklarında oluşturulacak Izah Değerlendirme Komisyonu, Başkanlık tarafından biri komisyon başkanı olarak belirlenecek üç vergi müfettişinden oluşur. Ayrıca, söz konusu komisyonlar için yeteri kadar yedek üye seçilir.

3 - Izaha davet yazısının tebliği tarihinden itibaren 15 gün içerisinde belirlenen komisyon tarafından ön tespit konusu ile ilgili olarak gerekli izahın yapılmasının istenilmesi gerekmektedir.

4 - Süresinde yapılan izahin, komisyonca en geç 10 gün içinde değerlendirilerek sonuca bağlanması gerekmektedir.

- Ziyaa uğratılmış olabilecek vergi tutarını doğrular nitelikteki izah üzerine; izahın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi, ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin gecikiği her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanunun 51inci maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammi oranındaki izah zammiyla ödenmesi şartlarıyla vergi ziyai cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir.
- Verginin ziyaa uğratılmadığına ilişkin yapılan izahın yeterli bulunması üzerine; mükellef hakkında söz konusu tespitle ilgili olarak vergi incelemesine ve takdir komisyonuna sevk işlemi yapılmaz.
- Verginin ziyaa uğratılmadığına ilişkin yapılan izahın yeterli bulunmaması üzerine; izahın yapıldığı tarihten itibaren 15 günlük süre sona ermeden mükellefçe; hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi, ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin gecikiği her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanunun 51inci maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammi oranındaki izah zammiyla ödenmesi şartlarıyla vergi ziyai cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan fiillerle ziyaa uğratılmış olabileceğiine ilişkin olması hâlinde izaha davet hükümleri uygulanmaz. Şu kadar ki, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yaniltıcı belge kullanma fiilinin işlenmiş olabileceğine dair yapılan ön tespitlerde, kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yaniltıcı belge tutarının; her bir belge itibarıyla 50 bin (504 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 1.1.2019'dan itibaren 70.000 TL) Türk lirasını geçmemesi ve mükellefin ilgili yıldaki toplam mal ve hizmet alışlarının %5'ini aşmaması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir.

Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tespitle sınırlı olarak, bu Kanunun 371inci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamaz.

Yapılan izahın yeterli bulunmaması ve mükellef tarafından Vergi Usul Kanununun 370inci maddesinde öngörülen işlemlerin gerçekleştirilmemesi durumunda incelemeye veya takdire sevk işlemleri yapılır.

İzaha davet şartlarından herhangi birini taşımadığı anlaşılan mükelleflerin vergi beyannamelerini vermelerine engel bir durum bulunmamakta olup, vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden beyannamelerini vermiş olanlara, ziyaa uğratılan vergi üzerinden Vergi Usul Kanununun 344 üncü maddesi gereği %50 oranında vergi zayıfı cezası kesilir.

İzaha davet kapsamında verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergiler ile izah zammının mükelleflerce maddede öngörülen 15 günlük süre içerisinde ödenmemesi durumunda %20 oranında kesilmiş olan indirimli ceza, %50 oranı esas alınarak ikmal edilir ve izah zammının gecikme faizine dönüştürülmesi işlemi yapılır.

Vergi Usul Kanununun 370inci maddesi kapsamında %20 oranında kesilen vergi zayıfı cezasına ilişkin ihbarnamelerin tebliği üzerine mükellefler tarhiyat sonrası uzlaşma başvurusunda bulunabilirler.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca 482 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen Izaha Davet Konuları aşağıdaki gibidir.

1. Ba-Bs Bildirim Formlarında Yer Alan Bilgilerin Analizi Sonucunda Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
2. Kredi Kartı Satış Bilgileri ile Katma Değer Vergisi (KDV) Beyannamelerinin Karşılaştırılması Sonucunda Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
3. Yıllık Beyannameler ile Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamelerinin Karşılaştırılması Sonucunda Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
4. Çeşitli Kurum ve Kuruluşlardan Elde Edilen Bilgiler ile Asgari Ücret Tarifelerinin Karşılaştırılması Sonucunda Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
5. Yıllık Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannameleri Üzerinde Yapılan İndirimleri, Kanuni Oranları Aşan Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
6. Dağıtıltı Kâr Üzerinden Tevkifat Yapmadığı Tespit Edilenlerin Izaha Davet Edilmesi
7. Geçmiş Yıl Zararlarının Mahsubu Yönünden Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
8. İştirak Kazançlarını İlgili Hesapta Göstermeyen Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
9. Kurumlar Vergisi Kanununun 5/1-e Maddesindeki İstisna ile İlgili Olarak Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
10. Örtülü Sermaye Yönünden Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
11. Ortaklardan Alacaklar İçin Hesaplanması Gereken Faizler Yönünden Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
12. Ortaklık Hakları veya Hisselerini Elden Çıkardıkları Halde Beyanda Bulunmayan Limited Şirket Ortaklarının Izaha Davet Edilmesi
13. Gayrimenkul Alım/Satım Bedelinin Eksik Beyan Edilmiş Olabileceğine Dair Haklarında Tespit Bulunanların Izaha Davet Edilmesi
14. Gayrimenkullere İlişkin Değer Artışı Kazançları Yönünden Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
15. Gayrimenkul Sermaye İratlarını Beyan Etmeyen veya Eksik/Hatalı Beyan Eden Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi
16. Sahte veya Muhteviyatı İtibarıyla Yanlıltıcı Belge Kullanılması Durumunda Mükelleflerin Izaha Davet Edilmesi

b) Mükellef hakkında belirli bir konuda yapılan tespit üzerine “vergi incelemesi” yapılması veya “izaha davet” uygulamasından faydalananma yöntemlerinden hangisini tercih edersiniz? Neden? (5 puan)

İzaha davet yöntemini tercih edilmesi uygun olacaktır. Çünkü;

- 1) Izaha davet çok kısa sürede sonuçlanır. İnceleme süresi 6 ay ila 18 ay arasında sürmektedir. İnceleme süresinin uzun sürmesi ve sonucunun ne olacağının kestirilememesi mükellef açısından stres kaynağıdır.
- 2) Vergi inceleme süreci için tahsis edilecek personelin mesaisi de dikkate alınmalıdır.
- 3) İnceleme süresince mükellefin ilişkide bulunduğu kişilerden yazılı veya sözlü olarak bilgi istenilebileceğinden mükellefin işlerini olumsuz etkileme potansiyeli bulunmaktadır.
- 4) Izaha davet prosedürleri daha pratiktir. İncelemede prosedürler (Defter belge ibrazı, İnceleme tutanağı, tarhiyat öncesi ve sonrası uzlaşma) daha fazladır.
- 5) Izaha davette vergi zayıf cezası % 20 ile sınırlıdır. İncelemede her halükarda 1 kat, gerekçeler var ise 3 kat vergi zayıf cezası kesilebilmektedir.
- 6) Vergi incelemesi sonucunda ayrıca usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının kesilmesi söz konusu olabilecektir.
- 7) Izaha davet sonucunda özel esaslara alınması söz konusu değildir. İnceleme sonucunda tanzim edilecek raporlara göre özel esaslara alınması riski bulunmaktadır.
- 8) Izaha davet sınırlı bir konuya ilişkindir. Vergi incelemesi sırasında sınırlı olarak yürütülen incelemenin tam incelemeye dönüşme ihtimali bulunmaktadır.
- 9) Izaha davette beyan dışı bırakılan vergiler mükellefin kendi beyanı üzerine tarh edildiğinden uzlaşma dışında kalmakta vergi zayıf cezasında ise tarhiyat sonrası uzlaşma hükümlerinden faydalananma imkanı bulunmaktadır. Vergi incelemelerinde ise hem vergi hem de vergi zayıf cezası için istenilir ise tarhiyat öncesi uzlaşman istenilir ise tarhiyat sonrası hükümlerinden faydalananma imkanı bulunmaktadır.
- 10) Izaha davette ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammi oranında bir zamla aynı sürede ödenmesi şartıyla vergi zayıf cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir. İnceleme sonucunda ise vergi aslı, gecikme faizi ve (en az) 1 kat vergi zayıf cezası vardır. İnceleme tamamlanma süresi geciktikçe gecikme faizi de artacaktır.

Vergi incelemesinin tercih edilmesi uygun olacaktır. Çünkü;

- 1) Izaha davette beyan dışı bırakılan vergilerin, izahta bulunulan tarihten itibaren 15 gün içerisinde % 20 oranında kesilecek vergi zayıf cezası ile birlikte ödenmesi şartı vardır. İnceleme sonucunda bulunan farklar için hemen ödenmesi şartı yoktur. Mükellefin nakit sıkıntısının bulunması durumunda izaha daveti tercih etmek pek mümkün olamayabilecektir.
- 2) Izaha davet kabul edilmesi durumunda sonuçlarına dava açmak mümkün olmayacaktır. İnceleme sonucunda tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalara karşı dava yolu kullanılabilir.

Mükellefin durumu da dikkate alınarak yukarıda sayılan tüm kriterler dikkate alınarak değerlendirildikten sonra karar verilmesi daha uygun olacaktır.

c) Izaha davet uygulamasında, mükellefler tarafından hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi sonrasında %20 oranında kesilecek vergi zayıf cezası için uzlaşma talep etmek mümkün müdür? Neden? (5 puan)

482 sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin “Diğer hususlar” başlıklı 7. bölümünde “7.3. Vergi Usul Kanununun 370 inci maddesi kapsamında %20 oranında kesilen vergi zayıf cezasına ilişkin ihbarnamelerin tebliği üzerine mükellefler tarhiyat sonrası uzlaşma başvurusunda bulunabilirler.” hükmü

bulunduğundan İzaha davet uygulamasında, mükellefler tarafından hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi sonrasında %20 oranında kesilecek vergi ziyai cezası için tarhiyat sonrası uzlaşma talep etmek mümkündür.

Vergi incelemesine (vergi inceleme raporu) dayanılarak kesilecek herhangi bir vergi ziyai cezası olmadığı için tarhiyat öncesi uzlaşma talep etmek mümkün değildir.

Ayrıca mükellefin kendi beyanı üzerine tarh edilecek vergiler için tarhiyat öncesi ve sonrası uzlaşma hükümlerinden faydalananabilmesi mümkün değildir.

Cevap 5 – 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda düzenlenen yasak ve cezaları kısaca açıklayınız. (20 puan)

6183 sayılı kanunda “yasaklar ve cezalar” ilgili kanunun 107 ile 115. Maddeleri arasında hükmü altına alınmıştır.

YASAKLAR

- 1 - Sırrın İfşası (6183-107)
- 2 - Artırmalara katılmayacak ve artırmalardan mal satın alamayacak olanlar (6183-108)
- 3 - Takdir muamelelerine ve kararlara iştirak edemeyecek olanlar (6183-109)
- 4 - Alacaklı amme idaresinin muvafakatini almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunulamaz. (6183-73)
- 5 - Haczedilemeyecek mallar (6183-70)
- 6 - Haciz yapılamayacak zamanlar (6183-78)

SUÇLAR VE CEZALAR

- 1 - Amme alacağına taksilene engel olanlar (6183-110-27-28-29-30-31)
- 2 - Gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlar (6183-111)
- 3 - Mal edinme ve artmalarını bildirmeyenler (6183-112-61)
- 4 - Amme borçlusuna ait elliinde bulundurdukları malları bildirmeyenler (6183-113-55)
- 5 - İstenecek bilgileri vermeyenler (6183-114)
- 6 - Mal bildiriminde bulunmayanlar (6183-55)
- 7 - Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları (6183-22/A)
- 8 - Tasfiye memurlarının sorumluluğu (6183-33)
- 9 - Ödeme emrine itiraz (6183-58)
- 10 - İstihkak iddiaları (6183-66-67-68)
- 11 - Menfi tespit davası (6183-79)
- 12 - Menkul malları koruyacak olanların mecburiyet ve mesuliyetleri (6183-83)
- 13 - Menkul mal satışlarında müşterinin mali almakta vazgeçmesi (6183-86)
- 14 - Gayrimenkul malların satışında ihale bedelinin ödenmemesi (6183-87)

YASAKLAR

1 – Sırrın İfşası (6183-107)

6183 sayılı kanunun tatbikinde vazifeli bulunan kimseler, bu vazifeleri dolayısıyla amme borçlusunun ve onunla ilgili kimselerin şahıslarına, mesleklerine, işlerine, muamele ve hesap durumlarına ait öğrendikleri sırlarla, gizli kalması lazımlı gelen diğer hususları ifşa ettikleri takdirde **Türk Ceza Kanununun 239** uncu maddesine göre cezalandırılır.

Bu Kanunun 41 inci maddesine göre amme alacağını tahsil yetkisi verilen kuruluşlara, yapacakları tahsile yönelik bilgilerin ve 22/A maddesine göre borcun olmadığını dair belgeyi arama zorunluluğu getirilen kurum ve kuruluşlara, ödeme ve işleme taraf olanlara ilişkin borç bilgilerinin verilmesi sırrın ifşai

sayılmaz; bu kurum ve kuruluşlarda vazifeli bulunan kimseler edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde birinci fikra hükmüne göre cezalandırılırlar. Bu bilgilerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

2 - Artırmalara katılamayacak ve artırmalardan mal satın alamayacak olanlar (6183-108)

6183 sayılı kanunun tatbikında vazifeli bulunan kimseler, bu kanun gereğince paraya çevrilecek malların artırmasına ne kendi adlarına, ne de diğer kimseler ad ve hesabına iştirak edemeyecekleri ve bu artırmalardan mal satın alamayacakları gibi, bu malları üçüncü şahıslar vasıtasıyla veya üçüncü şahıslara satınaldırıp onlardan beş sene müddetle teferruğ suretiyle dahi satınalamazlar. Bu memnuiyet, bunların eşlerine ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hisimlarına da şamildir. Bu memnuiyet hilafina yapılan ihalelerin 99 uncu maddeye göre feshi istenebilir.

Bu madde hükmüne aykırı hareket edenler üç aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

3 - Takdir muamelelerine ve kararlara iştirak edemeyecek olanlar (6183-109)

6183 sayılı kanunun tatbikine satış komisyonu reis ve azasiyle, bilirkişiler ve yine bu kanunun tatbiki münasebetiyle kendilerine intikal edecek hadiselerin karara bağlanmasımda itiraz komisyonları reis ve azası:

1. Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine,
 2. Kan veya sıhri usul ve furuuna, evlatlığına veya kendisini evlat edinene yahut kan hisimliğinde üçüncü (bu derece dahil), sıhri hisimlikta bu hisimliği meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile üçüncü (bu derece dahil) dereceye kadar olan civar hisimlarına,
 3. Kanuni temsilcisi veya vekili bulundukları kimselere,
- ait işlerin takdir muamelelerine ve bu işler hakkında verilecek kararlara iştirak edemezler.

4 - Alacaklı amme idaresinin muvafakatini almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunulamaz. (6183-73)

Borçlu, alacaklı amme idaresinin muvafakatını almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunamaz. Haczi koyan tahsil dairesi buna aykırı hareketin cezayı mucip olduğunu borçluya ihtar eder. Haczedilmiş olan mal üzerinde üçüncü şahsin zilyedlik hükümlerine istinaden hüsnüniyetle elde ettiği haklar mahfuzdur.

Hüsnüniyet kaidelerine aykırı olarak hacizli mal üzerinde üçüncü şahsin elde ettiği haklarını; alacakının haczi ile o mala taallük eden haklarını ihlal ettiği nispette butlanına mahkemece hükmolunur.

5 - Haczedilemeyecek mallar (6183-70)

6183 sayılı kanunun 70. maddesinde sayılanlar haczedilemez.

6 - Haciz yapılamayacak zamanlar (6183-78)

6183 sayılı kanunun 78. maddesi hükmü gereğince; güneş battıktan doğuncaya kadar ve tatil günlerinde haciz yapılamaz. Tatil günlerinde veya geceleri çalışılan yerlerde yapılacak hasılat haczi ile borçlunun mal kaçırğıının anlaşıldığı haller bu hükmünden müstesnadır.

SUÇLAR VE CEZALAR

1 - Amme alacağının tahsiline engel olanlar (6183-110-27-28-29-30-31)

Amme alacağının tahsili için hakkında takip muamelelerine başlanan borçlu kısmen veya tamamen tahsile engel olmak veya tahsili zorlaştırmak maksadıyla mallarından bir kısmını veya tamamını:

1. Mülkünden çıkararak, telef ederek yahut değerden düşürerek gerçek surette,
2. Gizleyerek, kaçırarak muvazaa yolu ile başkasının uhdesine geçirerek veya aslı olmayan borçlar ikrar ederek, yahut alındılar vererek gerçeğe aykırı surette, varlığını yok eder veya azaltır ve geri kalan mallar borcu karşılamaya yetmezse altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

6183 sayılı kanunun 27. maddesine göre; Amme alacağını ödememiş borçlulardan, müddetinde veya hapsen tazyikine rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veya hukmettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki

yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları bağışlamalar ve ivazsız tasarrufların hükümsüz olduğu belirtilmiş olup, bahse konu kanunun 28. maddesinde bağışlama sayılan haller, 29. maddesinde de hükümsüz sayılan diğer tasarruflar ayılmıştır.

Yine bahse konu kanunun 30. maddesinde “Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde amme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkan bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lazımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.” denilmektedir.

31. maddede ise “27, 28, 29 ve 30 uncu maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettiğini, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye bu kanun hükümleri dairesinde vermeye mecburdurlar. Bunlar karşılık olarak verdikleri seyden dolayı alacaklı amme idaresinden bir talepte bulunamazlar.” hükmü ile üçüncü şahısların hak ve yükümlülükleri belirtilmiştir.

2 - Gerçege aykırı bildirimde bulunanlar (6183-111)

6183 sayılı kanuna göre istenen mal bildirimini gerçege aykırı surette yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

3 - Mal edinme ve artmalarını bildirmeyenler (6183-112-61)

6183 sayılı kanuna göre usulü dairesinde mal bildiriminde bulunduktan sonra, edinilen mallarla, her türlü mallarda, kazanç ve gelirlerinde olan artmaları 61inci madde hükümleri gereğince zamanında bildirmemek suretiyle amme alacağının tahsilini engellemiş veya zorlaştırmış olanlar bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

4 - Amme borçlusuna ait ellerinde bulundurdukları malları bildirmeyenler (6183-113-55)

6183 sayılı kanuna göre amme borçlusuna ait ellerinde bulundurdukları malları 55inci maddenin son fıkrası gereğince yapılan talebe rağmen bildirmeyenler altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

5 - İstenecek bilgileri vermeyenler (6183-114)

Kendisine ödeme emri tebliğ olunan ve malı olmadığı yolunda bildirimde bulunan amme borçluları bu bildirim ile birlikte veya bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde:

1. En son kanuni ikametgah ve iş adreslerini,
2. Varsa devamlı mütellefiyetleri bulunan diğer tahsil dairelerini ve amme idarelerini ve bunlardaki hesap ve kayıt numaralarını bildirmek, nüfus kayıt suretini vermek mecburiyetindedirler.

Bu vazifeyi makbul bir özre dayanmadan zamanında yerine getirmeyenler elli güne kadar adlı para cezası ile cezalandırılır.

6 – Mal bildiriminde bulunmayanlar (6183-55)

6183 sayılı kanunun 55. maddesi çerçevesinde Amme alacağını vadesinde ödemeyen ve kendisine 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunanların 59. madde çerçevesine uygun mal bildiriminde bulunmaması durumunda 60. maddeye göre 15 günlük müddet içinde borcunu ödemeyen ve mal bildiriminde de bulunmayan borçlu, mal bildiriminde bulununcaya kadar bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur.

7 - Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları (6183-22/A)

Tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması ve yapılacak ödemelerden istihkak sahiplerinin amme borçlarının kesilerek ilgili tahsil dairesine aktarılması zorunluluğu getirilen ödeme ve işlemlerde bu zorunluluğa rağmen borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın ödeme yapanlara ve işlem tesis eden kurum ve kuruluşlara dört bin Türk lirası idari para cezası verilir. İdari para cezası, ilgilisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezasına karşı tebliğ tarihini takip eden otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir.

8 - Tasfiye memurlarının sorumluluğu (6183-33)

Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, amme idarelerinin her türlü alacaklarını ödemeden veya ödemek üzere ayırmadan önce tasfiye sonucunda elde edileni dağıtamazlar veya bunlar üzerinde herhangi bir şekilde tasarrufta bulunamazlar. Aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek amme alacaklarından tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler şahsan ve müteselsilen mesul olurlar. Bu mesuliyet yapılan tasarrufların ifade ettiği para miktarını geçemez.

9 - Ödeme emrine itiraz (6183-58)

Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımıza uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. İtirazında tamamen veya kısmen haksız çıkan borçludan, hakkındaki itirazın reddolunduğu miktardaki amme alacağı % 10 zamla tahsil edilir.

10 - İstihkak iddiaları (6183-66-67-68)

66. maddeye göre borçlu elinde haczedilen veya 67. maddeye göre üçüncü sahis elinde haczedilen mallara karşı 68. maddeye göre açılan İstihkak davası üzerine takibin tehirine karar verilir ve neticede dava reddolunursa, dava mevzuunu teşkil eden mahcuz malın değerinin % 10 u tutarında tazminat hükmolunur.

11 - Menfi tespit davası (6183-79)

6183 sayılı kanunun 79. maddesi çerçevesinde “üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi”ne yönelik olarak üçüncü şahısların, haciz bildirisinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde menfi tespit davası açması sonucunda davasında haksız çıkan üçüncü şahıs aleyhine, haksız çıktıığı tutarın % 10'u tutarında ayrıca inkâr tazminatına hükmedilir.

12 - Menkul malları koruyacak olanların mecburiyet ve mesuliyetleri (6183-83)

Borçlular, zilyedler, güvenilir şahıslar, 82 nci madde gereğince kendilerine bırakılan malları, alacaklı amme idarelerince yapılacak ilk talep üzerine derhal ve kendilerine teslim edildiği zamanki durumları ile geri vermek mecburiyetindedirler.

Bu mecburiyeti yerine getirmeyenler, haklarında yapılacak ceza takibinden başka, bu malların kendilerine atfolunamayacak bir sebepten dolayı telef veya zayı olduğunu ispat edemedikleri takdirde, geri verilmeyen malların değerleri tutarınca borçlu sayılıp bu kanun hükümleri gereğince takip olunurlar.

13 - Menkul mal satışlarında müşterinin malı almaktan vazgeçmesi (6183-86)

6183 sayılı kanunun 79. maddesi hükmü gereğince; müşteri malı almaktan vazgeçer veya verilen mühlet içinde bedelin tamamını vermezse mal ikinci defa artırmaya çıkarılır ve en çok artırana ihale olunur. Mal birinci defa kendisine ihale olunan kimseden, iki ihale arasındaki fark ve diğer zararlar ve % 5 faiz, veya ikinci ihalede talip çıkmaması sebebiyle ihale yapılamadığı takdirde birinci ihale bedeli ve diğer zararlar ve % 5 faiz, ayrıca bir hüküm alınmasına hacet kalmaksızın bu kanun hükümlerine göre tahsil edilir ve o mal için idarece yapılan her nevi masraflar alınmak suretiyle mal kendisine terk olunur.

14 - Gayrimenkul malların satışında ihale bedelinin ödenmemesi (6183-87)

6183 sayılı kanunun 79. maddesi hükmü gereğince; gayrimenkul kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mühlet içinde parayı vermezse ihale kararı feshedilir ve gayrimenkul, satış komisyonuna hemen 7 gün müddetle artırmaya çıkarılır. Bu artırmayı alakadarlara tebliğie hacet olmayıp yalnız ilanla iktifa olunur ve çok artırana ihale edilir. Birinci defa kendisine ihale yapılan kimse iki ihale arasındaki farktan ve diğer zararlardan mesuldür. İhale farkı ve geçen günlerin faizi ayrıca hükmeye hacet kalmaksızın teminattan mahsubu yapıldıktan sonra bakiyesi tahsil dairesince tahsil olunur. Faiz % 5 ten hesap olunur. Aradaki farkın amme alacağını aşan miktarını bundan mesul olan şahıstan tahsil edebilmek üzere malı satılan amme borçlusuna dairece bir vesika verilir.